

**МИКОЛАЇВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**
Обласний ресурсний центр з підтримки інклюзивної освіти

СХВАЛЕНО

протокол засідання вченої ради МОІППО
від 11 червня 2025 р. № 3

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ МОІППО
від 12 вересня 2025 р. № 209-А

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
асистентів вихователів закладів дошкільної освіти**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітню програму підвищення кваліфікації асистентів вихователів закладів дошкільної освіти розроблено відповідно до законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», постанов Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 року № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності», від 14 грудня 2016 року № 988-р «Про затвердження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року», від 21 серпня 2019 року № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників», на виконання наказів Міністерства освіти і науки України від 16 липня 2018 року № 776 «Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти», від 23 квітня 2021 року № 457 «Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників», інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність закладів освіти, та з урахуванням європейського вектору розвитку освіти України, стратегії реформування галузі освіти в Україні, новітніх зарубіжних і вітчизняних наукових розробок, кращих практик менеджменту освіти та професійного розвитку педагогів, керівних кадрів, навчально-допоміжного персоналу в галузі освіти.

Мета програми: професійний розвиток асистентів вихователів закладів дошкільної освіти через удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань відповідно до державної політики в освіті для забезпечення якості освіти держави й регіону; поглиблення і розширення професійних знань, умінь, навичок; набуття досвіду виконання додаткових завдань та обов'язків у межах професійної діяльності.

Основні завдання програми:

удосконалити знання:

- нормативно-правових засад здійснення та організації інклюзивної освіти в закладі дошкільної освіти;
- форм, методів, засобів і способів, механізмів підтримки в освітньому процесі здобувачів дошкільної освіти;
- додаткової підтримки дітей з порушенням психофізичного розвитку (відповідно до рівня підтримки);
- ефективних стратегій взаємодії між різнопрофільними фахівцями та батьками, які виховують дітей з особливими освітніми потребами;
- організації ефективної освітньої діяльності команди психолого-педагогічного супроводу;
- формування індивідуальної освітньої траєкторії та складання ІПР, ІПН.

сформувати вміння (навички):

- організовувати діагностичну та корекційно-розвиткову роботу з дітьми з особливими освітніми потребами;
- підтримувати дітей з різними категоріями труднощів у закладі дошкільної освіти під час освітнього процесу;
- розробляти індивідуальну програму розвитку, складати індивідуальний навчальний план;
- прогнозувати та попереджувати можливі виклики з боку учасників освітнього процесу;
- ефективно взаємодіяти з колегами, дітьми та їхніми батьками в інклюзивному освітньому середовищі.

розвинути установки щодо:

- морально-етичних цінностей (повага до життя, до себе й інших осіб гідність, чесність, справедливість);
- соціально-політичних цінностей (свобода, лідерство, демократія, культурне різноманіття, повага до рідної мови і культури, закону, емоційний інтелект, соціальний інтелект);
- патріотизм, шанобливе ставлення до довкілля, солідарність, відповідальність;
- інтелектуально-розвивальних цінностей (здатність до особистісного та професійного розвитку: самомотивація, самоактуалізація, самоорганізація, самореалізація, самоаналіз, самооцінювання, саморозвиток, самокорекція, когнітивна гнучкість, критичне мислення, креативність, системність).

Особливості організації освітнього процесу за освітньою програмою

Вивчення деяких питань модулів, тем, послідовність, загальна кількість годин на їх розгляд можуть бути зміненими, окремі питання перенесені в інші теми згідно із загальною концепцією робочої програми навчання. Очікувані результати навчання можуть відрізнятися залежно від кваліфікаційної категорії та педагогічного досвіду слухачів.

Навчальні заняття за програмою організовано у формі інтерактивних лекційних занять, навчальних тренінгів, семінарів, практикумів, стажування на базі закладів освіти, круглих столів, конференцій з обміну досвідом, дискусій тощо.

За дистанційною формою навчання заняття в синхронному режимі проводяться з використанням спеціального програмного забезпечення для вебконференцій з обов'язковою участю слухачів. Інші види занять в асинхронному режимі – у різних форматах.

Навчально-методичне забезпечення програми представлено матеріалами для самостійної роботи здобувачів освіти за темами дистанційної складової (відеолекції, чати, онлайн-вправи, відеоматеріали, презентації, тести тощо) та списком рекомендованих інформаційних і літературних джерел відповідно до тематики навчальних модулів.

Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу:

- *для очного навчання:* мультимедійний проєктор, ноутбук, фліпчарт, персональні комп'ютери, навчальні матеріали, інтерактивна дошка, сучасне програмне забезпечення, швидкісний інтернет-канал (уможливорює використання під час занять відповідних онлайн-ресурсів);
- *для дистанційного навчання:* комп'ютерна техніка (комп'ютер, вебкамера, мікрофон або ноутбук), доступ до швидкісного інтернету, дистанційна платформа суб'єкта підвищення кваліфікації, програмне забезпечення для проведення відеоконференцій.

1.	Розробник освітньої програми	Ключкова А. В., методист обласного ресурсного центру з підтримки інклюзивної освіти МОППО						
2.	Найменування освітньої програми	Освітня програма підвищення кваліфікації асистентів вихователів закладів дошкільної освіти						
3.	Мета освітньої програми	Професійний розвиток асистентів вихователів закладів дошкільної освіти через удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань відповідно до державної політики в освіті для забезпечення якості освіти держави й регіону; поглиблення і розширення професійних знань, умінь, навичок; набуття досвіду виконання додаткових завдань та обов'язків у межах професійної діяльності						
4.	Цільова аудиторія за спеціальністю або посадою педагогічного працівника	Асистенти вихователів закладів дошкільної освіти						
5.	Напрямок освітньої програми	Професійна компетентність асистентів вихователів закладів дошкільної освіти						
6.	Зміст освітньої програми	№ з/п	Освітній компонент. Модуль / тема	Загальний обсяг годин	Засоби провадження			
					Авдиторна робота			
					Усього аудиторних годин	Інтерактивних заняття (лекції)	Навчальний тренінг	Практичне заняття
					Кількість годин			
			Модуль 1. Нормативно-правове та навчально-методичне забезпечення впровадження інклюзивної освіти	15	10	4	4	2
		1.1.	Принципи діяльності та основні завдання командного підходу в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами в закладі	6	4	2		2

		дошкільної освіти: практичні кейси						
	1.2.	Навчально-методичне та дидактичне забезпечення діяльності інклюзивних груп	6	4	2	2		2
	1.3.	Основні завдання та функції асистента вихователя в інклюзивній групі відповідно до рівнів підтримки	3	2		2		1
	Модуль 2. Особливості організації інклюзивної освіти в умовах закладу дошкільної освіти		15	10	4	2	4	5
	2.1.	Зміст і методики комплексної психолого-педагогічної та корекційно-розвиткової роботи з дітьми з особливими освітніми потребами: мнемотехніка, нейрокорекція, арттерапія, інтерактивні засоби	6	4	2		2	2
	2.2.	Індивідуальна програма розвитку (ІПР) як механізм індивідуалізації освітньої траєкторії для дитини з ООП: алгоритм розроблення та змістове наповнення	6	4	2		2	2
	2.3.	Адаптація навчальних матеріалів відповідно до освітніх труднощів дитини: функції та завдання асистента вихователя	3	2		2		1
	Модуль 3. Забезпечення додаткової підтримки для дітей з особливими освітніми потребами в закладі дошкільної освіти		15	10	8	2		5
	3.1.	Використання ігрових методів та арттехнологій у роботі асистента вихователя з дітьми з ООП	3	2	2			1
	3.2.	Засоби й прийоми розвитку	3	2	2			1

[illegible]

13.	Строки виконання освітньої програми	2026 р.
14.	Місце виконання освітньої програми	Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (м. Миколаїв, вул. Адміральська, 4-а)
15.	Вартість надання освітньої послуги	Собівартість обраховується залежно від наповнення груп згідно з вимогами чинного законодавства
16.	Мінімальна та максимальна кількість осіб у групі	8–30 осіб
17.	Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації	Свідоцтво про підвищення кваліфікації
18.	Забезпечення розміщення освітньої програми на сайті	https://moippo.mk.ua/prohramy-pidvyshchennia-kvalifikatsii/

Модуль 1. Нормативно-правове та навчально-методичне забезпечення впровадження інклюзивної освіти

Тема 1.1. Принципи діяльності та основні завдання командного підходу в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами в закладі дошкільної освіти: практичні кейси

Визначення поняття «команда супроводу дитини з ООП»: склад, мета, принципи діяльності. Основні завдання командного підходу в роботі з дітьми з ООП в ЗДО. Основні функції асистента вихователя в команді супроводу. Завдання асистента вихователя в процесі реалізації конкретних функцій. Знання, уміння та особистісні якості асистента вихователя для ефективної роботи в команді супроводу. Розгляд практичних кейсів.

Тема 1.2. Навчально-методичне та дидактичне забезпечення діяльності інклюзивних груп

Законодавчі й нормативно-правові засади навчально-методичного та дидактичного забезпечення інклюзивних груп. Навчально-методичне забезпечення діяльності інклюзивних груп. Дидактичне забезпечення діяльності інклюзивних груп. Використання сучасних методик і технологій з урахуванням особливостей розвитку дітей з ООП (ігрові, наочні, практичні, інтерактивні).

Тема 1.3. Основні завдання та функції асистента вихователя в інклюзивній групі відповідно до рівнів підтримки

Роль асистента вихователя в інклюзивній групі. Рівні підтримки в інклюзивному середовищі. Функції асистента за рівнями підтримки. Обов'язки асистента вихователя відповідно до рівнів підтримки. Загальні функції асистента вихователя на всіх рівнях підтримки.

Очікувані результати охоплюють:

Знання та розуміння:

- основних понять та термінів щодо реалізації інклюзивного навчання в закладі дошкільної освіти;
- поняття «команда супроводу дитини з ООП», мети, основних принципів діяльності та можливого складу (вихователь, асистент вихователя, психолог, логопед, дефектолог, батьки);
- визначень «навчально-методичне забезпечення» та «дидактичне забезпечення» в контексті інклюзивної освіти;
- різноманітних методів та прийомів навчання, що застосовуються в інклюзивній групі, особливостей їх використання з урахуванням потреб дітей з ООП;
- значення ролі асистента вихователя в забезпеченні ефективної інклюзії;
- основних функцій асистента вихователя в команді супроводу;
- конкретних завдань, які виконує асистент вихователя в процесі реалізації кожної з основних функцій;
- основних завдань, функцій та повноважень асистента вихователя;
- обсягу та характеру педагогічної підтримки відповідно до рівня підтримки, визначеного для дитини з ООП;
- етичних принципів взаємодії з дитиною, професійних стандартів.

Уміння та навички:

- аргументувати підтримку розвитку інклюзивної освіти, виражати позитивне ставлення і адекватне сприймання інклюзивної освіти;
- використовувати різноманітні методи та прийоми навчання (ігрові, наочні, практичні, інтерактивні) з урахуванням особливостей розвитку дітей з ООП;
- застосовувати загальні дидактичні матеріали та обладнання в інклюзивній групі, забезпечуючи їх доступність, відповідність потребам дітей;
- надавати індивідуальну допомогу дитині у виконанні навчальних завдань, розумінні інструкцій, організації робочого місця;
- ефективно взаємодіяти з усіма членами команди психолого-педагогічного супроводу;
- визначати відповідні завдання та функції асистента вихователя залежно від конкретного рівня підтримки дитини;
- сприяти включенню дитини з ООП у соціальну взаємодію з однолітками під час ігор та занять;
- будувати ефективні взаємовідносини між учасниками освітнього процесу в інклюзивній групі.

Установки:

- прийняття та віра в потенціал кожної дитини;

- повага до індивідуальності та особливостей розвитку;
- орієнтація на інклюзію та створення доступного середовища;
- прагнення до професійного розвитку та самовдосконалення;
- оптимізм і позитивний погляд на труднощі.

Рекомендовані джерела:

1. Абетка інклюзивності і толерантності : науково-популярне видання / ГО «Соціальна синергія». – К. : Видавництво Теза, 2020. – 30 с.
2. Всеукраїнський фонд «Крок за кроком» [Електронний ресурс] : вебсайт / Всеукраїнський фонд «Крок за Кроком». – Електрон. текст. дан. – Режим доступу : [Покликання на ресурс](#) (дата звернення: 07.05.2025).
3. Деякі питання створення ресурсних центрів підтримки інклюзивної освіти та інклюзивно-ресурсних центрів [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 22.09.2018 № 617 / Кабінет Міністрів України. – Електрон. текст. дан. – Режим доступу : [Покликання на ресурс](#) (дата звернення: 08.05.2025).
4. Індекс інклюзії : дошкільний навчальний заклад : навч.-метод. посіб. / Кол. упоряд. : О. О. Патрикеева, Н. М. Дятленко, Н. З. Софій, Ю. М. Найда ; під заг. ред. В. І. Шинкаренко. – К. : Плеяди, 2011. – 100 с.
5. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: покроково для педагогів : навч.-метод. посіб. / А. А. Колупаєва, О. М. Таранченко. – К., 2023. – 232 с.
6. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта : навч. посіб. / М. А. Порошенко. – К. : ТОВ «Агентство «Україна», 2019. – 300 с.
7. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта : реалії та перспективи : моногр. / А. А. Колупаєва. – К. : Самміт-Книга, 2009. – 272 с.
8. Компанець Н. М. Організаційно-методичний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах ДНЗ : навч.-метод. посіб. / Н. М. Компанець, І. В. Луценко, Л. В. Коваль. – К. : Атопол, 2018. – 100 с.
9. Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс] : офіційний вебсайт / Міністерство освіти і науки України ; Освіта дітей з особливими потребами. – К. : Міністерство освіти і науки України, 2024. – Вебсайт. – Режим доступу : [Покликання на ресурс](#) (дата звернення: 08.0.2025).
10. Організаційно-методичний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах ДНЗ : навчально-методичний посібник / Н. М. Компанець, І. В. Луценко, Л. В. Коваль. – К. : Видавнича група «Атопол», 2018. – 100 с.
11. Практика асистента педагога : міжнародний й український контекст : результати дослідження / О. Ф. Федоренко, О. В. Мартинчук, Н. З. Софій, Ю. М. Найда та ін. – К. : ФОП Парашин, 2020. – 112 с.
12. Про затвердження Порядку комплектування інклюзивних груп у дошкільних навчальних закладах [Електронний ресурс] : наказ Міністерства освіти і науки України від 06.02.2015 № 104/52 / Міністерства освіти і науки України. – Електрон. текст. дан. – Режим доступу : [Покликання на ресурс](#) (дата звернення: 08.05.2025).

Модуль 2. Особливості організації інклюзивної освіти в умовах закладу дошкільної освіти

Тема 2.1. Зміст і методики комплексної психолого-педагогічної та корекційно-розвиткової роботи з дітьми з особливими освітніми потребами: мнемотехніка, нейрокорекція, арттерапія, інтерактивні засоби

Загальна характеристика комплексної психолого-педагогічної та корекційно-розвиткової роботи з дітьми з ООП. Теоретичні засади комплексної корекційно-розвиткової роботи. Мнемотехніка як засіб розвитку пізнавальних процесів: практичні методи та вправи. Нейрокорекція в системі комплексної допомоги: основні напрями; методи та вправи. Арттерапія як засіб емоційної регуляції та самовираження: практичні методи та техніки арттерапії.

Тема 2.2. Індивідуальна програма розвитку (ІПР) як механізм індивідуалізації освітньої траєкторії для дитини з ООП: алгоритм розроблення та змістове наповнення

Теоретичні засади індивідуалізації освітньої траєкторії для дитини з ООП та роль ІПР. Алгоритм розроблення і змістове наповнення. Функції та завдання асистента вихователя під час розроблення і реалізації індивідуальної програми розвитку. Кроки співпраці в межах реалізації ІПР у закладі дошкільної освіти.

Тема 2.3. Адаптація навчальних матеріалів відповідно до освітніх труднощів дитини: функції та завдання асистента вихователя

Актуальність адаптації навчальних матеріалів в інклюзивній освіті. Роль адаптації у забезпеченні рівного доступу до освіти та підтримці навчання дітей з ООП. Види адаптації навчальних матеріалів. Принципи адаптації навчальних матеріалів. Функції та завдання асистента вихователя в процесі адаптації навчальних матеріалів. Практичні кейси адаптації навчальних матеріалів для дітей з різними освітніми труднощами.

Очікувані результати охоплюють:

Знання та розуміння:

- сутності та принципів комплексної психолого-педагогічної та корекційно-розвиткової роботи з дітьми з ООП;
- практичних засад використання мнемотехніки, нейрокорекції, арттерапії та інтерактивних засобів у роботі з дітьми з ООП;
- можливостей застосування мнемотехніки для розвитку різних пізнавальних процесів (пам'яті, уваги, мовлення);
- зв'язку між особливостями функціонування нервової системи та труднощами в навчанні й поведінці дітей з ООП;
- принципів вибору та інтеграції інтерактивних засобів у корекційно-розвитковий процес;
- значення ІПР як ключового інструменту індивідуалізації освітнього процесу для дітей з ООП, її мети та завдань;
- вимог до змістового наповнення програми відповідно до потреб дитини з ООП;
- ролі педагогів, фахівців і батьків у впровадженні програми підтримки дитини з ООП;
- цілі та видів адаптації навчальних матеріалів для дітей з ООП;
- узаємозв'язку між адаптацією матеріалів, індивідуальними потребами дитини та ІПР;
- функціональних обов'язків асистента вихователя щодо адаптації змісту навчання;
- значення співпраці між асистентом, вихователем та командою супроводу для ефективної адаптації.

Уміння та навички:

- добирати та адаптувати психолого-педагогічні методики відповідно до індивідуальних потреб дітей з ООП;

- застосовувати мнемотехнічні прийоми (мнемодоріжки, схеми, символи) для розвитку мовлення, пам'яті й уваги;
- використовувати елементи нейрокорекції у вправах на розвиток моторики, когнітивної гнучкості, координації;
- організовувати заняття з елементами арттерапії (малювання, ліплення, музичні вправи) з корекційною метою;
- брати участь у складанні ІПР у складі команди психолого-педагогічного супроводу;
- формулювати короткострокові та довгострокові цілі ІПР відповідно до потреб дитини;
- добирати зміст, форми, методи навчальної та корекційної роботи;
- добирати й адаптувати навчальні матеріали відповідно до індивідуальних можливостей дитини;
- застосовувати різні види адаптацій (змістові, візуальні, тактильні, мовленнєві) для забезпечення доступності завдань;
- пояснювати адаптовані завдання у зрозумілій для дитини формі;
- оцінювання ефективності використаних адаптацій і гнучкого їх коригування.

Установки:

- прийняття та віра в потенціал кожної дитини;
- повага до індивідуальності й особливостей розвитку;
- орієнтація на інклюзію та створення доступного середовища;
- прагнення до професійного розвитку та самовдосконалення;
- оптимізм і позитивний погляд на труднощі.

Рекомендовані джерела:

1. Корекційно-розвивальні технології навчання дітей з комплексними порушеннями розвитку : навч.-метод. посіб. / О. В. Чеботарьова, Г. О. Блеч, І. В. Гладченко, І. В. Бобренко та ін. ; за наук. ред. О. В. Чеботарьової, О. І. Мякушко. – К. : ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. – 558 с.
2. Литовченко С. В. Дитина з порушенням слуху / С. В. Литовченко, В. В. Жук, О. М. Таранченко. – Х. : Видавництво «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. – 56 с. – (Інклюзивне навчання).
3. Методика інклюзивного навчання за Концепцією «Нова українська школа» [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів вищої освіти спец. 016 «Спеціальна освіта» ден. та заоч. форм навч. / уклад. : С. В. Стеблюк ; рец. : Л. М. Фенчак, Я. Ф. Філак ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ Ужгородський національний університет. – Ужгород : ДВНЗ УжНУ, 2023. – 113 с. : табл. – Бібліогр. : с. 104–107. – Електрон. текст. дан. – Режим доступу : [Покликання на ресурс](#) (дата звернення: 08.05.2025).
4. Колупаєва А. А. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі : навчально-методичний посібник / А. А. Колупаєва, О. М. Таранченко. – Х. : Видавництво «Ранок», 2019. – 304 с.
5. Прасол Д. В. Адаптація і модифікації освітнього процесу в закладах дошкільної та загальної середньої освіти : метод. посіб. Ч. 1 / Д. В. Прасол, І. В. Спіріна, О. В. Бавольська, Г. Ю. Іваскевич та ін. ; за заг. ред. Д. В. Прасола. – Миколаїв : Видавництво Торубара В. В., 2023. – 588 с.

6. Прасол Д. В. Адаптація і модифікації освітнього процесу в закладах дошкільної та загальної середньої освіти : метод. посіб. Ч. 2 / Д. В. Прасол, І. В. Спіріна, О. В. Бавольська, Г. Ю. Іваскевич та ін. ; за заг. ред. Д. В. Прасола. – Миколаїв : Видавництво Торубара В. В., 2023. – 588 с.
7. Сучасні засоби ІКТ підтримки інклюзивного навчання : навч. посіб. / за заг. ред. Ю. Г. Носенко. – Полтава : ПУЕТ, 2018. – 261 с.
8. Таранченко О. М. Диференційоване викладання в інклюзивному навчальному закладі : навч.-метод. посіб. / О. М. Таранченко, Ю. М. Найда ; під заг. ред. А. А. Колупаєвої. – К. : А.С.К., 2012. – 124 с.
9. Український інститут розвитку освіти [Електронний ресурс] : вебсайт / Український інститут розвитку освіти ; публікації. – К. : Український інститут розвитку освіти, 2024. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : [Покликання на ресурс](#) (дата звернення: 13.05.2025).
10. Універсальний дизайн в освіті : посіб. / під заг. ред. Н. З. Софій. – К. : Плеяди, 2015. – 76 с.
11. ЮНІСЕФ в Україні [Електронний ресурс] : вебсайт / ЮНІСЕФ в Україні. – Електрон. дані. – Режим доступу : [Покликання на ресурс](#) (дата звернення: 08.05.2025).
12. Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс] : офіційний вебсайт / Міністерство освіти і науки України ; Освіта дітей з особливими потребами. – К. : Міністерство освіти і науки України, 2024. – Вебсайт. – Режим доступу : [Покликання на ресурс](#) (дата звернення: 08.0.2025).

Модуль 3. Забезпечення додаткової підтримки для дітей з особливими освітніми потребами в закладі дошкільної освіти

Тема 3.1. Використання ігрових методів та арттехнологій в роботі асистента вихователя з дітьми з ООП

Розвивальний потенціал гри для дітей з ООП (пізнавальний, соціальний, емоційний, мовленнєвий, руховий). Вплив різних видів мистецтва (малювання, ліплення, музика, театр, казкотерапія тощо) на емоційний стан та розвиток дітей. Функції асистента вихователя під час організації ігрової діяльності. Арттехнології в роботі асистента вихователя з дітьми з ООП. Особливості застосування ігрових методів та арттехнологій для дітей з різними категоріями труднощів.

Тема 3.2. Засоби й прийоми з розвитку мовлення дошкільника з ООП: використання альтернативної та додаткової комунікації

Роль мовлення у пізнавальному, соціальному та емоційному розвитку дитини. Причини мовленнєвих порушень у дітей з ООП. Альтернативна та додаткова комунікація (АДК): визначення та необхідність. Засоби альтернативної та додаткової комунікації. Прийоми розвитку мовлення з використанням АДК.

Тема 3.3. Технології сенсорного виховання дітей з ООП

Роль сенсорного розвитку у формуванні пізнавальної діяльності, мовлення, емоційної сфери та соціальної адаптації. Особливості сенсорного сприйняття в дітей з різними нозологіями (порушення зору, слуху, інтелекту, розлади аутистичного спектру, порушення опорно-рухового апарату, множинні порушення). Узаємозв'язок сенсорного розвитку з розвитком психічних процесів (уваги, пам'яті, мислення, уяви). Технології сенсорного виховання дітей з різними нозологіями. Практичні методи та прийоми сенсорного виховання.

Тема 3.4. Основні стратегії формування позитивної атмосфери в дитячому колективі: роль асистента вихователя в підтримці позитивних стосунків дітей у групі

Вплив позитивної атмосфери на емоційний стан, соціальну адаптацію, навчальну мотивацію та загальне благополуччя дітей. Характеристики позитивної атмосфери: доброзичливість, узаємоповага, підтримка, співробітництво, емоційна безпека, відчуття приналежності. Роль асистента вихователя як важливого учасника освітнього процесу у створенні та підтримці позитивних стосунків у групі. Основні стратегії формування позитивної атмосфери в дитячому колективі.

Тема 3.5. Підсумкова конференція «Організаційно-методичні засади діяльності асистентів вихователів: психологічна підтримка дітей у кризових ситуаціях»

Формування безпечного емоційного простору в інклюзивній групі: участь асистента вихователя. Використання ігрових методів та арттехнік для допомоги дітям у вираженні емоцій і переживань. Узаємодія асистента вихователя з вихователем, психологом та батьками в наданні комплексної підтримки дитині. Створення ресурсного середовища в групі для підтримки емоційного благополуччя дітей. Підтримка емоційної регуляції в дітей з РАС під час кризових ситуацій: практичний досвід. Валізка першої психологічної допомоги асистента вихователя: необхідні ресурси та матеріали.

Очікувані результати охоплюють:

Знання та розуміння:

- значення ігрової діяльності як провідного виду діяльності дошкільників та її розвивального потенціалу для дітей з ООП (пізнавального, соціального, емоційного, мовленнєвого, рухового);
- особливостей розвитку дітей з різними типами труднощів та їхніх потреб у контексті використання ігрових методів, арттехнологій;
- функцій асистента вихователя під час організації ігрової діяльності (створення середовища, залучення дітей, надання підтримки, сприяння взаємодії, спостереження);
- сутності альтернативної та додаткової комунікації (АДК), її класифікації, призначення;
- значення АДК як інструменту розвитку мовлення, комунікації та соціалізації дітей з ООП;
- ролі асистента вихователя в упровадженні АДК у повсякденне життя дитини;
- необхідності цілеспрямованого сенсорного стимулювання для формування когнітивних, мовленнєвих та соціальних навичок у дітей з ООП;
- технологій сенсорного виховання дітей з різними нозологіями;
- психологічних чинників формування позитивного мікроклімату в дитячому колективі;
- основних стратегій підтримки дружніх, толерантних узаємин між дітьми;
- значення позитивної атмосфери для емоційного, соціального, пізнавального розвитку дітей;

- важливості індивідуального підходу в підтримці кожної дитини щодо спілкування з ровесниками.

Уміння та навички:

- добирати відповідні ігрові методи з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей з ООП;
- організовувати ігрову діяльність, спрямовану на розвиток мовлення, моторики, емоційної сфери, соціальних навичок;
- застосовувати арттехнології (малювання, ліплення, музичні вправи, казкотерапію тощо) у роботі з дітьми з особливими потребами;
- створювати позитивну, безпечну атмосферу під час проведення ігрових та артзанять;
- добирати та застосовувати засоби альтернативної та додаткової комунікації (АДК) відповідно до мовленнєвих можливостей дитини;
- моделювати використання АДК для передачі простих повідомлень;
- розрізняти особливості сенсорного сприйняття в дітей з різними нозологіями;
- організовувати безпечний та стимулювальний сенсорний простір у групі;
- адаптувати середовище з урахуванням індивідуальних сенсорних потреб дітей (зменшення / збільшення стимулів, створення «тихих» зон);
- використовувати основні стратегії формування позитивної атмосфери в дитячому колективі;
- ефективно взаємодіяти з колегами, дітьми та їхніми батьками в інклюзивному освітньому середовищі.

Установки:

- прийняття та віра в потенціал кожної дитини;
- повага до індивідуальності й особливостей розвитку;
- орієнтація на інклюзію та створення доступного середовища;
- прагнення до професійного розвитку та самовдосконалення;
- оптимізм і позитивний погляд на труднощі.

Рекомендовані джерела:

1. Використання альтернативної та додаткової комунікації в інклюзивному дошкільному закладі : метод. рек. / укл. : Ю. В. Романюк, О. П. Шульженко та ін. – К. : Інститут спеціальної педагогіки НАПН України, 2021. [Покликання на ресурс](#) (дата звернення: 12.05.2025).
2. Омельченко І. М. Вступ до спеціальності: Логопедія : навч. посіб. / І. М. Омельченко, В. В. Тарасун, Л. О. Федорович. – Кременчук : Християнська Зоря, 2012. – 416 с.
3. Омельченко І. М. Психолого-педагогічні основи діагностики і формування комунікативної діяльності у дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку : навч.-метод. посіб. / І. М. Омельченко. – Інститут спеціальної педагогіки НАПН України. Полтава : ТОВ Фірма Техсервіс, 2015. – 185 с.

4. Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах Нової української школи / уклад. І. М. Литвин, Т. Л. Гавриленко. – Черкаси : ЧОПОПП Черкаської обласної ради. – 2020. – 76 с.
5. Психолого-педагогічний супровід дітей з інтелектуальними порушеннями в умовах спеціальної та інклюзивної освіти : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Кам'янець-Подільський, 09 листопада 2023 р.) / за ред. Т. О. Докучиної, відп. секретар О. І. Дмитрієва. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. – 369 с.
6. Психолого-педагогічні засади технологій супроводу дітей з особливими освітніми потребами у процесі їх соціальної інтеграції : кол. моногр. / авт. кол. : Т. В. Жук, Т. Д. Ілляшенко, Т. Д. Каменчук, А. Г. Обухівська, Г. В. Якимчук ; наук. ред. А. Г. Обухівська, Т. Д. Ілляшенко. – К. : Ніка-Центр, 2020. – 113 с.
7. Рібцун Ю. В. Професійний довідник учителя-логопеда дошкільного навчального закладу. – Х. : Видавнича група «Основа», 2012. – 239 [1] с. – (Серія «Професійний довідник»).
8. Чобанян А. В. Психологічний супровід дітей старшого дошкільного віку з порушеннями інтелектуального розвитку помірного ступеня : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня к. психол. н. : спеціальність 19.00.08 – «Спеціальна психологія» / А. В. Чобанян ; Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. – К., 2019. – 20 с.